

Teplice nad Metují - Adršpach - zřícenina skalního hradu Adršpach - Zdoňovský Křížový vrch

vhodné	pro pěší turisty i cykloturisty
délka	9 - 10 km
fotografie	http://www.milan-skoda.cz/fotogalerie_2013.htm

Cílem dnešního výletu budou méně známá místa Teplic nad Metují a Adršpachu. Pro pravidelné návštěvníky nejznámějších okruhů v Teplicko-Adršpašských skalách tak možná bude tento výlet zdrojem nemalých překvapení. Za výchozí bod pro výlet jsem zvolil železniční stanici Teplice nad Metují, kam se dostanete pohodlně vlakem ze tří směrů, a to tratí Broumov - Meziměstí - Teplice nad Metují, nebo z protilehlé strany Starkoč - Náchod - Teplice nad Metují a nebo z boční přípojky Trutnov - Adršpach - Teplice nad Metují. Stejně tak, pokud dorazíte autem, můžete ho ponechat na parkovišti vedle nádražní budovy, kde vyrazíme na trasu od turistického rozcestníku po modré.

Od nádražní budovy sejdem po kovových schodech k prvním teplickým budovám pod nádražím a po modré, která je několik set metrů doprovázena ještě žlutou, zamíříme směrem k silnici vedoucí do městečka. Před levotočivou zatáčkou směřující k mostu přes Metuji, kam vede žlutá, zabočíme po modré mírně vpravo a úzkou vozovkou se vydáme do centra Teplic. Tato zadní nenápadná trasa po levém břehu Metuje nás po kilometru dovede až na náměstí Aloise Jiráka, kde se můžeme pokochat pohledem na pstruhy v Metuji a místní zámeček a právě nalevo od zámečku najdeme turistický rozcestník, kde z modré přejdeme na zelenou, která nás po silnici nad zámečkem přivede po pár stech metrech ke kempu Kamenec. Zatímco u kempu zelená odbočuje vlevo vzhůru ke sjezdovce, my zůstaneme na silnici a za kostelíkem Panny Marie Pomocné budeme pokračovat mezi bytovkami a chaloupkami stále vpřed Nerudovou ulicí (silnice je součástí cyklotrasy 22 a přibližně 200 metrů za kostelíčkem se na ní napojuje i turistická červená), dokud po levé ruce nemineme dolní část sjezdovky Kamenec a dokud zhruba po dalším kilometru nedorazíme až k oficiálnímu vchodu do Teplických skal.

- foto 01** Dolní zámek v Teplicích nad Metují (dnes pečovatelský ústav)
foto 02 jeden z teplických domečků v Nerudově ulici připomínající malý kostelíček
foto 03 Střemenské podhradí, skalní výčnělky nad vchodem do Teplických skal

Hlavní vchod do Teplických skal ponecháme po své levé ruce, protože skalní okruh dnes není naším cílem a přes parkoviště před vchodem přejdeme od hlavní silnice šikmo vlevo, stále po červené turistické a cyklotrase 22 tak, abychom šli v protiproudu po pravém břehu Metuje, která nás bude doprovázet další dva kilometry až na okraj Adršpašských skal. Tento úsek na okraji lesa po břehu Metuje má za hezkého počasí opravdu své kouzlo. Mineme turistický kemp Bučnice, který nám zůstane po pravé ruce, pokocháme se pohledem na Bučnický pramínek a stále po červené pokračujeme posléze již po pískovcové cestě přes několik dřevěných mostů lemujících a křížujících říčku Metuji až ke vchodu do Adršpašských skal.

- foto 04** podél Metuje z Teplic nad Metují do Adršpachu

- foto 05** podél Metuje z Teplic nad Metují do Adršpachu
- foto 06** podél Metuje z Teplic nad Metují do Adršpachu
- foto 07** jezírko u parkoviště před Adršpašskými skalami
- foto 08** skalní útvary před hlavním vchodem do Adršpašských skal podél trati
- foto 09** skalní útvary před hlavním vchodem do Adršpašských skal podél trati

Další náš postup kolem hlavního vchodu do Adršpašských skal bude trochu netradiční. Mineme železniční zastávku Adršpach, hlavní vchod do skal ponecháme po naší levé ruce a podél kolejí si to zamíříme na cestu, po které návštěvníci běžně ze skal vycházejí. Tuto cestičku přejdeme a stále podél železničního svršku přejdeme přes malý železniční most tak, aby nám restaurace Lesní zátiší u východu ze skal zůstala po levé ruce. Za železničním mostkem spatříme malou vyšlapanou cestičku mířící přes louku šikmo vlevo od kolejí k místu, které se v závěru skalního okruhu nazývá Ozvěna. Přejdeme louku a vyhrazený placený okruh ve zmíněném místě Ozvěna též mineme a ponecháme jej po naší levé ruce. Před sebou uvidíme pěšinu přes malou louku směrem k řadě chalup, kolem nichž vede železniční trať a míří za chalupy pod skály. To je přesně naše cestička, přes koleje a před chalupami k dalšímu železničnímu přejezdu. Na konci řady chalup stojících pod skalními masívy po levé straně, budou nakonec ty přejezdy dva, zatímco první přejdeme, druhý nám zůstane po pravé ruce a my u něj zabočíme vlevo na červenou turistickou, na asfaltku vinoucí se vzhůru ke zřícenině hradu Adršpach. Zhruba 300 metrů za posledním přejezdem, po menším stoupání, kdy máme po pravé ruce louku a po levé se zvedají zalesněné skály, narazíme na žlutou, která od rozcestníku Pod Starozámeckým vrchem odbočuje vlevo strmě vzhůru ke zřícenině bývalého hradu Adršpach.

- foto 10** skalní útvary Starosta a Starostová, pohled z louky před Ozvěnou
- foto 11** skalní útvary, pohled z louky před Ozvěnou
- foto 12** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)
- foto 13** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)
- foto 14** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)
- foto 15** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)
- foto 16** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)
- foto 17** skalní útvary nad železniční tratí vedoucí za za chalupami (tzv. Království)

Zříceninu stejnojmenného hradu najdete na severním okraji Teplicko-adršpašského skalního města. Protože byl hrad zbořen před více než půl tisíciletím, stavebních pozůstatků nenaleznete mnoho. Z roubených dřevěných stavení se zachovaly pouze draže zasekané ve skalních blocích. Dále jsou zachovány části hradeb, obvodového zdiva obytných budov, štítové zdi apod. V terénu jsou také dobře patrné pozůstatky studny, podsklepených prostor a v prostoru před hradem zbytky dvojitého valu a příkopu. I když o hradu chybí písemné zprávy, můžeme předpokládat a datovat jeho vznik mezi lety 1320 až 1330. Stavebníkem byl nejspíše král Jan Lucemburský a hrad Adršpach měl zajišťovat jeho pozici v pohraničí. Pokud je tato hypotéza lichá, pak by mohl základy hradu položit o několik desetiletí dříve neznámý stavitel díky výnosu krále Přemysla Otakara II. Další zmínky o hradu jsou spíše sporé. První písemná zmínka pojednává o hradu jako o hradu zastavitelném v Majestas Carolina, tedy v návrhu zemského zákoníku, který byl připravován na pokyn krále Karla IV. v letech 1350 - 1351. V zákoníku měl být vymezen majetek šlechty a majetek krále, včetně soupisu měst a hradů, které nemohly být dány do zástavy. Stejně tak zde byl soupis 13 měst a 14 hradů, které naopak do zástavy mohly být dány a právě zde je mezi hrady jmenován i hrad Adršpašský. Roku 1354 je hrad zmiňován v souvislosti s Hanušem z Adršpachu. Po Hanušovi z Adršpachu si hrad osvojili vladykové ze Skalice. Od nich hrad roku 1363 zakoupil Hynek z Náchoda. Ještě z roku 1381 je známa zmínka, že hrad byl stále v držení Hynka z Náchoda, jehož

potomci v období husitských válek stáli na straně katolíků, a proto byl hrad roku 1430 husity obsazen (v držení Jana Krušiny z Lichtemburka). Než byl hrad husity zabaven, vlastnil jej ještě roku 1427 Hynek z Dubé, spojenec to krále Zikmunda, lišky ryšavé. Není proto divu, že hrad byl terčem husitů, kteří si z něj udělali základnu pro své výpady do sousedního Slezska. Roku 1436 byl hrad Adršpach navrácen pánům z Dubé. Zánik hradu na sebe nenechal ale dlouho čekat, protože Slezané neměli krátkou paměť a nedokázali zapomenout na husitské výpady, proto se roku 1447 slezská knížata spolu s městy Vratislaví (Wroclaw) a Svidnicí (Świdnica) složili, aby mohli hrad vykoupit, což se jim podařilo a osud hradu byl tak zpečetěn. Pomsta Slezanů byla sladká a hrad byl zbořen. Ruiny hradu Adršpach se tak dodnes nacházejí na Starozámeckém vrchu (681 m.n.m.) a hrad je volně přístupný, neboť není součástí placeného skalního prohlídkového okruhu, což je samozřejmě z důvodu jeho 1,5 km vzdálenosti od vstupu do skalního města.

- foto 18** výstup po žluté na ruiny skalního hradu Adršpach
- foto 19** výstup po žluté na ruiny skalního hradu Adršpach
- foto 20** výstup po žluté na ruiny skalního hradu Adršpach
- foto 21** hrad Adršpach a jeho okolí
- foto 22** hrad Adršpach a jeho okolí
- foto 23** vyhlídka z horní věže hradu směrem na Adršpašské skály
- foto 24** hrad Adršpach a jeho okolí
- foto 25** hrad Adršpach a jeho okolí
- foto 26** hrad Adršpach a jeho okolí
- foto 27** okolí hradu Adršpach a sestup po žluté zpět pod hrad
- foto 28** okolí hradu Adršpach a sestup po žluté zpět pod hrad
- foto 31** okolí hradu Adršpach a sestup po žluté zpět pod hrad

Po návratu ze žluté zpět na asfaltovou cestu pod lesem se po červené budeme vracet zpátky k železničnímu přejezdu a po hlavní sinici se vrátíme až k centrálnímu parkovišti před Adršpašskými skalami. Málokdo z turistů navštěvujících Adršpašské skalní město tuší, že na opačné straně centrálního parkoviště, než kudy návštěvníci směřují z parkoviště do Adršpašských skal, se nad obcí Zdoňov (při pohledu od Adršpachu je obec ukryta na druhé straně hory) nachází Křížový vrch. Od centrálního parkoviště tedy vyrazíme po žluté opačným směrem, než je vchod do skal a zhruba po 300 metrech se necháme pohltit lesem. Turistická žlutá trasa nás povede vlevo, jako bychom vrch do jeho poloviny obcházeli a přitom mírně stoupali až k rozcestníku Pod Křížovým vrchem. Zde nás čeká pravotočivá kolmice a strmé asi 300 metrové stoupání na vrchol. Přírodní rezervace Křížový vrch (původní název Rozsochatec, někdy nazývaná i Křížová cesta) je izolovaným pozůstatkem tabulové plošiny s několika skalními věžemi a pilíři. Celé skalní uskupení má podkovovitý tvar a střední část je snižená. Na vrcholu skal je umístěn železný kříž z roku 1857, je na pískovcovém podstavci s plastikami svaté Anny, Josefa a Jana Nepomuckého. Do okolních skal během výstupu je formou basreliéfu zasazená litinová křížová cesta, která je částečně polychromovaná a byla vytvořena v 17. století.

- foto 32** stoupání na Křížový vrch
- foto 33** stoupání na Křížový vrch
- foto 34** stoupání na Křížový vrch
- foto 35** stoupání na Křížový vrch
- foto 36** stoupání na Křížový vrch
- foto 37** stoupání na Křížový vrch
- foto 38** kříž na vrcholu hory

Stejnou trasou se po žluté vrátíme zpět kolem centrálního parkoviště k železniční zastávce Adršpach, kde s únavou a radostí uvítáme návrat vláčkem k výchozímu bodu do Teplic nad Metují.